

ส่วนที่สอง

การตรวจสอบ

ความเป็นพระเจ้าของพระเยซูคริสต์
อีกครั้งในพระกิตติคุณยอห์น

บทที่ 4

ยอห์น 17:3 พระเจ้าที่เที่ยงแท้เพียงองค์เดียว

ในส่วนที่สองของหนังสือนี้ เราตรวจสอบความเป็นพระเจ้าของพระเยซูคริสต์ในมุมมองของพระกิตติคุณยอห์นอีกครั้ง เนื่องจากนี่เป็นรายงานในการประชุม เราจึงไม่สามารถจะครอบคลุมทุกข้อในยอห์น เราจะไม่ยกข้อตามลำดับในพระกิตติคุณยอห์น แต่จะเริ่มต้นด้วยยอห์น 17:3

และนี่แหละคือชีวิตนิรันดร์ คือการที่พวกเขารู้จักพระองค์ ผู้ทรงเป็นพระเจ้าเที่ยงแท้องค์เดียว และรู้จักพระเยซูคริสต์ที่พระองค์ทรงใช้มา¹

คำกล่าวนี้มาจากพระโอษฐ์ของพระเยซู มันลึกซึ้ง แต่ชัดเจนและเข้าใจง่าย ไม่มีอะไรที่ซับซ้อนทางศาสนา แม้ความหมายของคำ “นิรันดร์” จะคลุมเครือสำหรับบางคน แต่คำศัพท์ในประโยคโดยรวม ก็ไม่ได้เกิดความเข้าใจของนักเรียนระดับประถมอย่างแน่นอน

พระเยซูกำลังบอกอะไรในยอห์น 17:3 หรือ? ภายในประโยคเดียวนี้ พระเยซูทรงใช้คำสรรพนาม “พระองค์” สองครั้ง (ซึ่งเป็นเอกพจน์ในข้อความภาษากรีก) เพื่อกล่าวกับผู้ที่พระองค์กำลังอธิษฐานด้วย เราจะได้เห็นได้ชัดจากข้อ 1 ที่พระเยซูกำลังอธิษฐานอย่างเจาะจงกับพระบิดาของพระองค์ว่า “ข้าแต่พระบิดา ถึงเวลาแล้ว ขอโปรดให้พระบุตรของพระองค์ได้รับเกียรติ” ผู้เชื่อในตรีเอกานุภาพไม่ได้โต้แย้งความจริงในเรื่องนี้ และมีกล่าวไว้ในคู่มืออธิบายพระคัมภีร์ส่วนใหญ่ ด้วยเหตุนี้พระเยซูจึงกำลังตรัสอย่างตรง ๆ ว่า “พระบิดา พระองค์ทรงเป็นพระเจ้าเที่ยงแท้แต่เพียงองค์เดียว” เป็นคำกล่าวที่ตัดโอกาสคนอื่น ๆ รวมถึงพระเยซูเอง ที่จะเป็นพระเจ้า

การกล่าวว่า พระบิดาของพระองค์ทรงเป็นพระเจ้าเที่ยงแท้แต่เพียงองค์เดียวนั้น พระเยซูกำลังตัดโอกาสบุคคลอื่น ๆ ที่เรียกกันว่า “พระ” หรือ “พระเจ้า” ว่าเป็นพระเจ้าเที่ยงแท้ สิ่งนี้ถูกสนับสนุนซ้ำ ด้วยการใช้อย่างซ้ำ ๆ กันของคำ “the” กับคำคุณศัพท์ “only” โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ทั้งสองคำรวมกัน ที่บอกถึงการผูกขาดแต่เพียงผู้เดียวอย่างแท้จริง การเน้นสามครั้ง (the + only + true) คือการปฏิเสธสามครั้งถึงบุคคลใด ๆ ที่เป็นพระเจ้าควบคู่กับพระบิดาของพระเยซูคริสต์

¹ “This is eternal life, that they may know you the only true God, and Jesus Christ whom you have sent.”

² the only true God

ในทำนองเดียวกัน ในยอห์น 5:44 พระเยซูทรงเรียกพระบิดาว่า “พระเจ้าองค์เดียว”³ ข้อที่เป็นปัญหากับบรรดาผู้เชื่อในตรีเอกานุภาพ แม้กระทั่งบรรดาผู้เชื่อในตรีเอกานุภาพในยุคแรกๆ⁴

แล้วพระบิดาที่พระเยซูทรงเรียกว่าพระเจ้าเที่ยงแท้องค์เดียวนั้นคือใครหรือ? พระองค์ไม่ใช่ใครอื่นนอกจากพระยาห์เวห์เอง ผู้เป็นพระเจ้าของอิสราเอล เพราะใครเล่าจะเป็น “พระเจ้าเที่ยงแท้องค์เดียว” ได้ (ยอห์น 17:3) นอกจากพระยาห์เวห์ผู้ทรงเป็นพระเจ้าองค์เดียว (“เราคือพระยาห์เวห์ ไม่มีใครอื่นนอกจากเราแล้ว ไม่มีพระเจ้าอื่นใด” อีสยาห์ 45:5)?

ในสมัยที่เราเชื่อในตรีเอกานุภาพ เราเข้าใจกันได้อย่างไรว่า พระบิดาไม่ใช่บุคคลผู้เดียวใน “พระเจ้าเที่ยงแท้องค์เดียว”? เราคิดจริงๆ ใหม่ว่า พระเยซูกำลังทรงอธิษฐานกับทั้งสามพระองค์ในตรีเอกานุภาพที่รวมพระเยซูเองด้วย? คำว่า “พระองค์” (คำเอกพจน์ในภาษากรีก) ที่กล่าวโดยพระเยซูนั้นรวมถึง “ตัว” พระเยซูเองไหม? พระเยซูกำลังอธิษฐานกับตัวพระองค์เองไหม? และเราแปลความคำพูดที่ตามมา “พระเยซูคริสต์ที่พระองค์ทรงใช้มา” อย่างไร? ตรงนี้พระเยซูกำลังทำให้เห็นความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่าง “พระองค์” (พระบิดา) และ “พระเยซูคริสต์” โดยที่พระองค์ไม่รวมตัวพระองค์เองกับการเป็น “พระเจ้าเที่ยงแท้องค์เดียว”

ยอห์น 17:3 ลบล้างทุกความพยายามที่จะให้ทำเป็นความเชื่อในตรีเอกานุภาพ

ความเชื่อว่าพระเจามีเพียงองค์เดียวจากยอห์น 17:3 นั้น เชื่อถือได้ที่สุดและลบล้างทุกความพยายามที่จะให้ความหมายเป็นตามความเชื่อในตรีเอกานุภาพ นั่นเป็นเหตุผลที่คู่มืออธิบายพระคัมภีร์บางฉบับหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงข้อนี้อย่างสิ้นเชิง คู่มืออธิบายพระคัมภีร์ฉบับอื่นๆ อ้างคำกล่าวว่า “พระเจ้าเที่ยงแท้องค์เดียว” เพื่อความสมบูรณ์ แต่ไม่ให้คำอธิบายเลย แต่ก็มีฉบับอื่นๆ ที่อ้างเฉพาะส่วนแรกของยอห์น 17:3 ซึ่งฉบับเหล่านั้นคล้อยตามและไม่ได้ว่าอะไร (“นี่แหละคือชีวิตนิรันดร์ คือการที่พวกเขารู้จักพระองค์”) แต่นิ่งเงียบกับส่วนที่สอง ที่พวกเขามองว่าต้องคัดค้าน (“พระเจ้าเที่ยงแท้องค์เดียว และพระเยซูคริสต์ที่พระองค์ใช้มา”) ผมได้ตรวจสอบจากคู่มืออธิบายพระคัมภีร์ของบรรดาผู้เชื่อในตรีเอกานุภาพมากกว่าสิบฉบับ

แต่ผู้ที่เชื่อในตรีเอกานุภาพบางคน ก็กลัวที่จะพยายามอธิบายคำกล่าวที่ชัดเจนของพระเยซูในยอห์น 17:3 ให้ดูสมเหตุสมผล แม้แต่คนฉลาดที่โดดเด่นที่สุดในประวัติศาสตร์คริสตจักร (เช่น ออกัสติน) ก็ไม่สามารถกลับความหมายของยอห์น 17:3 ได้ นี่เป็นข้อพิสูจน์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับความเชื่อว่าพระเจามีเพียงองค์เดียวอย่างแท้จริงและถูกต้องจากยอห์น 17:3 และจากพระเยซูคริสต์

³ the only God (ยอห์น 5:44 “พวกท่านจะเชื่อได้อย่างไรเมื่อท่านรับเกียรติจากกันและกันเอง และไม่ได้แสวงหาเกียรติที่มาจากพระองค์ผู้ทรงเป็นพระเจ้าองค์เดียว?”)

⁴ ยอห์น 5:44 เป็นปัญหามากกับผู้สนับสนุนในยุคแรกเกี่ยวกับความเป็นพระเจ้าของพระคริสต์ ที่ต้นฉบับโบราณ P⁶⁶ และ P⁷⁵ กลับคำว่า “พระเจ้า” ออกจากยอห์น 5:44 เพื่อหลีกเลี่ยงการกล่าวว่า พระบิดาเป็น “พระเจ้าองค์เดียว” ตอนนั้นพระบิดาทรงเป็น “แต่องค์เดียว” ทำให้เป็นไปไม่ได้ที่พระเยซูจะเป็นพระเจ้าได้

กลวิธีโดยทั่วไปของผู้เชื่อในตรีเอกานุภาพก็คือ การเปลี่ยนคำพูดของพระเยซูในลักษณะที่ขยายขอบเขตของ “พระเจ้าเที่ยงแท้องค์เดียว” เพื่อรวมพระเยซู หรือแม้แต่ตรีเอกานุภาพทั้งหมดเข้ามาเป็น “พระเจ้าเที่ยงแท้” ที่นิยามขึ้นใหม่

หลังจากที่อ้างถึงยอห์น 17:3 ได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ ออกัสตินก็เปลี่ยนลำดับในลักษณะที่รวมพระเยซูเข้าเป็น “พระเจ้าเที่ยงแท้องค์เดียว” การดัดแปลงนี้ไม่ใช่ความผิดพลาดโดยบังเอิญ เพราะออกัสตินถึงขนาดเรียกว่า “ลำดับที่ถูกต้อง” จากนั้นเขาก็ทำอย่างเดียวกันกับพระวิญญาณบริสุทธิ์

ข้อความในย่อหน้าต่อไปนี้ มาจากคำอธิบายของออกัสตินเกี่ยวกับพระกิตติคุณยอห์น สิ่งที่เขาดัดแปลง ยอห์น 17:3 คือส่วนที่เน้นเป็นตัวหนา

“และนี่แหละ” พระเยซูตรัสต่อไปว่า “คือชีวิตนิรันดร์ คือการที่พวกเขาจะรู้จักพระองค์ ผู้ทรงเป็นพระเจ้าเที่ยงแท้องค์เดียว และรู้จักพระเยซูคริสต์ผู้ที่พระองค์ทรงใช้มา” ลำดับถ้อยคำที่ถูกต้องก็คือ “การที่พวกเขาจะรู้จักพระองค์และพระเยซูคริสต์ผู้ที่พระองค์ทรงใช้มา ผู้ทรงเป็นพระเจ้าเที่ยงแท้องค์เดียว” ดังนั้น เพราะเหตุนี้พระวิญญาณบริสุทธิ์จึงถูกเข้าใจด้วยว่าเป็นความรักของทั้งสองพระองค์ที่มีแก่นแท้และธรรมชาติเดียวกัน เพราะพระองค์เป็นพระวิญญาณของพระบิดาและพระบุตร เพราะว่าพระบิดาและพระบุตรมิใช่พระเจ้าสององค์ หรือว่าพระบิดาและพระบุตรและพระวิญญาณบริสุทธิ์จะเป็นพระเจ้าสามองค์ แต่ภายในตรีเอกานุภาพนั้น คือพระเจ้าเที่ยงแท้เพียงองค์เดียว⁵

ในประโยคแรก ออกัสตินอ้างถึงยอห์น 17:3 อย่างถูกต้อง แต่ในประโยคที่สอง (เป็นตัวหนา) เขาย้าย “พระเยซูคริสต์” มาวางติดกับพระบิดาเพื่อให้ทั้งคู่เป็นพระเจ้าที่เที่ยงแท้เพียงองค์เดียว!

ความจริงที่ออกัสตินซึ่งเป็นนักคิดที่ฉลาดมาก รู้สึกถูกบีบให้ทำเช่นนั้นกับยอห์น 17:3 ก็เป็นข้อพิสูจน์ที่ชัดเจนว่าข้อนี้ ในรูปแบบที่ไม่ได้ดัดแปลงนั้น ไม่ได้สนับสนุนหลักคำสอนของตรีเอกานุภาพ การเปลี่ยนลำดับในยอห์น 17:3 ของเขายังทำให้ยุ่งยากขึ้น เพราะเขาได้อ้างข้อนี้อย่างถูกต้องในส่วนแรก ซึ่งหมายความว่าเขาได้เข้าถึงตัวบทที่ถูกต้องของยอห์น 17:3 ไม่ใช่ตัวบทที่ผิด ยอห์น 17:3 ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับตัวบท และไม่ได้มีข้อคิดเห็นในเชิงอรรถเชิงวิเคราะห์⁶ ของพระคัมภีร์ภาษากรีกฉบับ UBS⁷

แนวทางที่คล้ายกันแต่แยบยลกว่า จะเห็นได้ในบทความ “ตรีเอกานุภาพ” ในสารานุกรมพระคัมภีร์ฉบับอินเทอร์เน็ตเนชันแนลสแตนดาร์ด (ISBE⁸ เล่ม 5 หน้า 3012 เป็นต้นไป) โดย บี บี วอร์ฟิลด์⁹ นักเขียนที่มีพรสวรรค์ซึ่งได้รับการขนานนามว่าเป็น “นักศาสนศาสตร์ที่โดดเด่นคนสุดท้ายของพรินซ์ตัน”¹⁰ จากบทความของเขาในสารานุกรมพระคัมภีร์ฉบับอินเทอร์เน็ตเนชันแนลสแตนดาร์ด เราจะเห็นกระบวนการอัน

⁵ บรรพชนช่วงการประชุมข้อเชื่อแห่งไนเซียและหลังการประชุมข้อเชื่อแห่งไนเซีย, ชุดที่ 1, เล่ม 7, เซนต์ออกัสติน: คำบรรยายหรือบทนิพนธ์เกี่ยวกับพระกิตติคุณตามเซนต์จอห์น, บทนิพนธ์ที่ 105, บทที่ 17:1-5, ย่อหน้าที่ 3, แปลเป็นภาษาอังกฤษโดย ศจ. จอห์น กิบป์, ดี. ดี.

⁶ ออกัสตินจะอ่านจากฉบับภาษาละตินฉบับหนึ่ง ฉบับวิจารณ์เชิงวิชาการของตัวบทภาษาละติน, *Biblia Sacra Vulgata*, ฉบับที่ 5, ซึ่งจัดพิมพ์โดยสมาคมพระคริสตธรรมเยอรมัน, กล่าวว่าในกรณีของยอห์น 17:3 ฉบับต่างๆของภาษาละตินเห็นเหมือนกัน ยกเว้นในตัวเลือกระหว่าง *verum* และ *uerum*, การสะกดคำที่แตกต่างกันสองแบบของคำ “เที่ยงแท้”

⁷ The Greek New Testament, 5th edition (United Bible Societies)

⁸ International Standard Bible Encyclopedia

⁹ B.B. Warfield

¹⁰ “Princeton theologians” จากวิทยาลัยศาสนศาสตร์พรินซ์ตัน (ผู้แปล)

ชาญฉลาดที่ทำให้คำ พุดของพระเยซูและความเชื่อที่เคร่งครัดของพระองค์ว่ามีพระเจ้าเพียงองค์เดียวนั้น ถูกเมินเฉยด้วยการตบตาจากหลักปรัชญา และการโต้แย้งที่โน้มน้าวจากสติปัญญาของมนุษย์

บทความของวอร์ฟิลด์ที่อ้างอิงด้านล่างมีเฉพาะส่วนแรก เป็นการนำเสนออย่างเชี่ยวชาญ อันดับแรก เขายอมรับสิ่งที่ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า ภาษาของความเชื่อในตรีเอกานุภาพไม่ได้ตรงตามพระคัมภีร์และมาจากปรัชญา ในขณะที่ยืนยันว่าถึงอย่างนั้นก็มีสาระสำคัญตามพระคัมภีร์ วอร์ฟิลด์ใช้ภาษาทางเคมีว่า ความจริงของความเชื่อในตรีเอกานุภาพคือ “การตกผลึก” ของสิ่งที่ถูกซ่อนอยู่ในพระคัมภีร์ ซึ่งก็เหมือนกับ “สารละลาย” และอยู่ในสภาวะที่ “สามารถละลาย” ในขณะที่ยอมรับว่าความเชื่อในตรีเอกานุภาพเป็นหลักคำสอนที่อนุমানจาก “คำพุดเป็นนัยที่ไม่ปะติด ปะต่อกัน” วอร์ฟิลด์กล่าวต่อไปว่า ถึงกระนั้นมันก็เป็น “หลักคำสอนตามพระคัมภีร์อย่างแท้จริง”

วอร์ฟิลด์กล่าวอย่างกล้าหาญยิ่งขึ้นในย่อหน้าถัดไปว่า ความเชื่อในตรีเอกานุภาพ “ไม่สามารถค้นพบได้” ในพระคัมภีร์ และสามารถเข้าใจได้โดยการเปิดเผยเท่านั้น! จากข้อคิดเห็นที่ชาญฉลาดนี้ วอร์ฟิลด์ได้เปลี่ยนจุดอ่อนที่เห็นได้ชัดของความเชื่อในตรีเอกานุภาพ (ที่ขาดการสนับสนุนของพระคัมภีร์) ให้เป็นจุดแข็งที่ทึบทักกว่าเป็นจริง และเปลี่ยนสิ่งที่ไม่มีอยู่ให้เป็นสิ่งที่รู้ได้ด้วยการอธิบายให้กระจ่างโดยผู้เชื่อในตรีเอกานุภาพเท่านั้น!

เพื่อความกระชับ เราจึงอ้างอิงบทความของเขาแค่ย่อหน้าแรกเท่านั้น จงสังเกตมุมมองที่ไม่ตรงตามพระคัมภีร์ในเกือบทุกประโยคโดยไม่ได้พุดเกินจริงเลย

คำว่า “ตรีเอกานุภาพ” ไม่ใช่คำที่มาจากพระคัมภีร์ และเราไม่ได้กำลังใช้ภาษาของพระคัมภีร์เมื่อเราให้คำนิยามสิ่งนั้นว่าเป็นหลักคำสอนที่มีพระเจ้าเที่ยงแท้เพียงองค์เดียว แต่ในความเป็นเอกภาพของพระเจ้านั้นมีสามพระองค์ที่เท่าเทียมกันและดำรงอยู่ในรันดร์ด้วยกัน มีแก่นแท้เดียวกัน แต่การดำรงอยู่แตกต่างกัน หลักคำสอนที่นิยามไว้นั้นจะสามารถพุดได้ว่าเป็นหลักคำสอนตามพระคัมภีร์ก็เมื่ออยู่บนหลักการที่ว่า ความหมายของพระคัมภีร์ก็คือพระคัมภีร์ และคำนิยามของหลักคำสอนตามพระคัมภีร์ที่ไม่ใช่ภาษาของพระคัมภีร์นั้น จะสามารถพิสูจน์ว่าถูกต้องก็เมื่ออยู่บนหลักการที่ว่า การรักษาความจริงของพระคัมภีร์ก็ดีกว่าการรักษาถ้อยคำของพระคัมภีร์ หลักคำสอนของตรีเอกานุภาพมาในรูปของพระคัมภีร์ในคำอธิบาย เมื่อมันตกผลึกเป็นรูปเป็นร่างขึ้นจากสิ่งที่อธิบาย มันไม่ได้หยุดที่จะเป็นไปตามพระคัมภีร์แต่จะกลายเป็นมุมมองที่ชัดเจน หรือจะพุดโดยไม่มีเครื่องพิสูจน์คือ หลักคำสอนเรื่องตรีเอกานุภาพที่ได้ให้กับเราในพระคัมภีร์นั้น ไม่ใช่ในคำนิยามที่บัญญัติ แต่ในคำกล่าวอ้างที่ไม่ครบถ้วน

การไม่ได้ใช้พระคัมภีร์อย่างต่อเนื่องของวอร์ฟิลด์เพื่อสนับสนุนความเชื่อในตรีเอกานุภาพนั้นใกล้เคียงกับการยอมรับอย่างชัดเจนว่า หลักคำสอนของตรีเอกานุภาพไม่เป็นไปตามหลักพระคัมภีร์ เขายังพุดด้วยซ้ำว่าใช้ “ภาษาที่ไม่ตรงกับพระคัมภีร์” และ “หาไม่พบ” ในพระคัมภีร์

โปรดสังเกตต่อไปว่า วอร์ฟิลด์นิยามความเชื่อในตรีเอกานุภาพว่าเป็น “หลักคำสอนที่มีพระเจ้าองค์เดียวเท่านั้น และเป็นพระเจ้าเที่ยงแท้” แต่ในความเป็นเอกภาพของพระเจ้านั้น มีสามพระองค์ที่เท่าเทียมกันและดำรงอยู่ในรันดร์ด้วยกัน” (เพิ่มคำตัวเอน) คำพุดที่เป็นตัวเอน คือคำอ้างอิงโดยตรงถึงคำกล่าวของพระเยซูในยอห์น 17:3 ที่พระเยซูทรงประกาศว่าพระบิดาคือ “พระเจ้าเที่ยงแท้องค์เดียว” แต่การไม่ได้อ้างอิงถ้อยคำของพระเยซูแบบเต็ม ๆ นั้น วอร์ฟิลด์กำลังหลบเลี่ยงคำสำคัญว่า “พระองค์” ซึ่งเป็นเอกพจน์ในภาษากรีกและอ้างถึงพระบิดาเท่านั้น ในข้อนี้พระเยซูไม่ได้แค่พุดว่า “มีพระเจ้าเที่ยงแท้องค์เดียว” แต่

กำลังพูดอย่างเจาะจงว่า “พระองค์ (พระบิดา) เป็นพระเจ้าเที่ยงแท้องค์เดียว” พระเยซูไม่ได้พูดแบบคลุมเครือหรือพูดทั่วไปเกี่ยวกับความเชื่อว่ามีเพียงองค์เดียว แต่กล่าวอย่างเจาะจงว่าใครเป็นพระเจ้าเที่ยงแท้องค์เดียว (คือ พระบิดา)

ข้อผิดพลาดสำคัญอย่างเดียวกันนี้มีในเพลงชีวิตคริสเตียนที่ชื่อ “เราเชื่อในพระเจ้าเที่ยงแท้องค์เดียว” โดยโทเบียส คลอสนิตเซอร์¹¹ ในปี 1668 และแปลจากภาษาเยอรมันโดยแคทเธอริน วิงก์เวิร์ธ¹² ในปี 1863 ในขณะที่พระเยซูตรัสว่ามีเพียงพระบิดาเท่านั้นที่เป็นพระเจ้าเที่ยงแท้ (ยอห์น 17:3) นั้น บรรทัดแรกของเพลงนี้ก็พูดกันคนละเรื่องว่า “เราเชื่อในพระเจ้าเที่ยงแท้องค์เดียว คือพระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณบริสุทธิ์” นี่ทำให้ทั้ง ข้อพระคัมภีร์ที่หนังสือเพลงให้เป็นรากฐานตามพระคัมภีร์ของเพลงนี้ไม่มีข้ออื่น นอกจากยอห์น 17:3!

ข้อผิดพลาดที่คล้ายกันนี้ก็ให้เห็นในชื่อหนังสือ “พระเจ้าเที่ยงแท้องค์เดียว: พระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณบริสุทธิ์” โดยแคลเรนซ์ เอช. เบนสัน¹³

ความจริงที่สำคัญอย่างยิ่งนี้ ที่พระเยซูทรงกล่าวว่าพระบิดาของพระองค์เป็นพระเจ้าเที่ยงแท้องค์เดียว ซึ่งถูกปิดบังไว้ในความเชื่อตรีเอกานุภาพ ข้อผิดพลาดดังกล่าวจึงถลากลึกลงสู่การบิดเบือนคำ “ความเชื่อว่ามีเพียงองค์เดียว” เพื่อให้มีความหมายอื่นที่ไม่ใช่ความเชื่อว่ามีเพียงองค์เดียว กล่าวคือ ที่ “ในความเป็นเอกภาพของพระเจ้านั้นมีสามพระองค์ที่เท่าเทียมกันและดำรงอยู่นิรันดร์ด้วยกัน” (วอร์ฟิลด์) แต่หลักคำสอนเกี่ยวกับพระเจ้าที่มีสามพระองค์ จะเป็นความเชื่อว่ามีเพียงองค์เดียว จะเป็นหลักคำสอนเกี่ยวกับพระเจ้าเดียวและเพียงผู้เดียวได้อย่างไร?

เนื่องจากพระบิดาเป็นพระเจ้าเที่ยงแท้องค์เดียว ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจที่แทบจะเป็นไปไม่ได้เลยที่จะพบความเป็นพระเจ้าของพระเยซูในพระคัมภีร์ สิ่งนี้้นำเราไปสู่บทต่อไป

¹¹ “We believe in One True God” by Tobias Clausnitzer

¹² Catherine Winkworth

¹³ *The One True God: Father, Son, and Holy Spirit* by Clarence H. Benson